

Barbara Piaskowska
Luty 2007

System Zarządzania Środowiskowego

wg PN-EN ISO 14001:2005

Wstęp

Wdrożenie systemu zarządzania środowiskowego wg wymagań normy **PN-EN ISO 14001:2005** jest podstawowym działaniem, które należy podjąć, aby firma i jej wyroby lub usługi były postrzegane przez klientów, kontrahentów, społeczeństwo oraz pracowników firmy, jako przyjazne środowisku

Znaki ekologiczne

Szwecja – znak z roku 1970

Niemcy

Kraje skandynawskie

Japonia

Znaki ekologiczne

Tajwan

USA

Austria

Indie

Znaki ekologiczne

Korea

Kanada

Izrael

Zimbabwe

Responsible Care
oznakowanie międzynarodowe

Program
eko-zarządzania
dla przemysłu
chemicznego

Znaki ekologiczne

Polska
Grupy wyrobów

Unia Europejska
Wytwarzanie wyrobów i
świadczenie usług mniej
szkodliwych dla środowiska

Kraje europejskie
Wszystkie wyroby i usługi

**Certyfikowany system
zarządzania na zgodność
z PN-EN ISO 14001:2005**

Unia Europejska
System eko-zarządzania i audytu

Istota normy

Norma PN-EN ISO 14001:2005 standaryzuje metody zarządzania w zakresie ochrony środowiska, a nie wynik tego zarządzania

Działania mające na celu wprowadzenie systemu zarządzania środowiskowego opierają się na założeniu, że doprowadzi on do poprawy funkcjonowania organizacji, a w konsekwencji do zminimalizowania jej negatywnego oddziaływania na środowisko

Nie jest więc to norma określająca poziom parametrów technicznych istotnych dla środowiska naturalnego, a standaryzująca metody zarządzania

System zarządzania środowiskowego (SZŚ) wg normy

Część systemu zarządzania organizacją,
wykorzystywana do opracowania i wdrożenia
jej **polityki środowiskowej** i zarządzania jej
aspektami środowiskowymi

pkt. 3.8 normy PN-EN ISO 14001:2005

System zarządzania środowiskowego – co to jest ?

Zarządzanie środowiskowe to:

- ◆ planowanie działań z zakresu ochrony środowiska
- ◆ realizacja tych działań
- ◆ ocena czy zadania są realizowane zgodnie z planem
- ◆ korekta planów jeśli tak nie jest, lub jeśli cel poddajemy dalszemu doskonaleniu

System ten opiera się na sformułowanej przez Deminga, koncepcji ciągłego doskonalenia tzw. PDCA (z ang. Plan – Do – Check – Act)

Co jest najważniejsze dla zaprojektowania właściwego SZŚ ?

Pierwszym krokiem do zbudowania systemu środowiskowego jest zidentyfikowanie tzw. aspektów środowiskowych występujących w działalności przedsiębiorstwa

W odniesieniu do tych aspektów środowiskowych buduje się programy środowiskowe, stawia cele i deklaruje politykę środowiskową

Polityka środowiskowa

Ogół zamierzeń i ukierunkowanie organizacji dotyczące efektów działalności środowiskowej formalnie wyrażone przez najwyższe kierownictwo

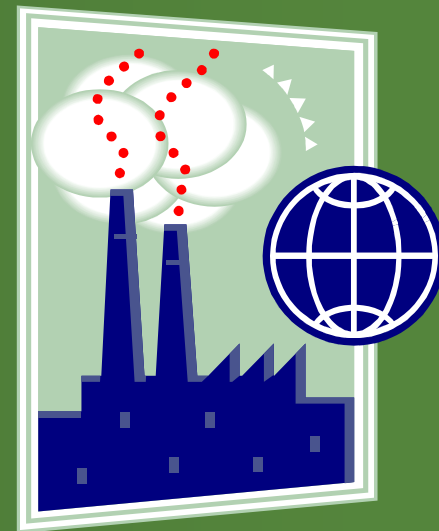
pkt. 3.11 normy PN-EN ISO 14001:2005

Aspekt środowiskowy

Element działań organizacji, lub jej wyrobów lub usług, który może wzajemnie oddziaływać ze środowiskiem

pkt. 3.6 normy PN-EN ISO 14001:2005

Wdrażanie systemu zarządzania środowiskowego

- Etap I – *Powołanie zespołu ds. wdrożeń*

- ◆ wyznaczenie przedstawiciela kierownictwa odpowiedzialnego za System Zarządzania Środowiskowego (SZŚ)
- ◆ powołanie zespołu ds. wdrażania SZŚ,
(Specjaliści ds. Środowiska, Specjaliści ds. Systemów, Szefowie Działów Produkcyjnych, Główny Mechanik, inni)
- ◆ określenie i zakomunikowanie odpowiedzialności za wdrożenie SZŚ oraz związanych z tym uprawnień
(wydanie uchwały)

Wdrażanie systemu zarządzania środowiskowego

- Etap II –

Szkolenia podstawowe

- ◆ Zorganizowanie i przeprowadzenie szkoleń dla kadry kierowniczej celem zapewnienia zrozumienia wymagań systemu zarządzania środowiskowego oraz zaangażowania kadry we wdrażanie systemu
- ◆ Szkolenia dla auditorów wewnętrznych systemu zarządzania środowiskowego (również szkolenia doskonalące dla auditorów)

Wdrażanie systemu zarządzania środowiskowego

- Etap III –

Identyfikacja wymagań prawnych

Należy opracować wykaz obowiązujących aktów prawnych i innych wymagań, określić odpowiedzialności w tym zakresie oraz sposób przekazywania informacji, np.:

1. przeglądanie bazy danych o wymaganiach prawnych, identyfikacja wymagań dotyczących ochrony środowiska oraz przekazywanie informacji Specjaliście ds. Środowiska (odpowiedzialne Biuro Organizacyjno – Prawne)
lub
przeglądanie bazy danych o wymaganiach prawnych w dostępnym systemie informacji prawnej np. LEX (odpowiedzialny Specjalista ds. Środowiska)
2. analiza wymagań prawnych lub norm w kontekście ich zastosowania w zakładzie oraz aktualizacja wykazu obowiązujących zakład wymagań prawnych i innych (odpowiedzialny Specjalista ds. Środowiska)
3. ocena czy firma spełnia zaktualizowane wymagania oraz zainicjowanie działań potrzebnych do ich spełnienia (odpowiedzialny Specjalista ds. Środowiska)
4. określenie obszarów do identyfikacji aspektów środowiskowych (odpowiedzialny Specjalista ds. Środowiska)
5. okresowy przegląd zgodności stanu rzeczywistego z wymaganiami prawnymi i innymi. Wymagane są zapisy z okresowych przeglądów (Ocena zgodności)

Wdrażanie systemu zarządzania środowiskowego - Etap IV–

Określenie obszarów do identyfikacji aspektów środowiskowych

Na podstawie analizy wymagań prawnych z zakresu ochrony środowiska *Specjalista ds. Środowiska* określi obszary do identyfikacji aspektów środowiskowych

Takimi obszarami mogą być:

- ◆ emisja do powietrza
- ◆ wytwarzanie odpadów
- ◆ zużycie surowców
- ◆ zużycie surowców naturalnych (kruszywa, drewno, gaz ziemny, gaz propan – butan, olej napędowy, benzyna, woda)
- ◆ emisja hałasu (maszyny, transport)
- ◆ emisja drgań
- ◆ zużycie energii
- ◆ wprowadzanie odpadów opakowaniowych do środowiska
- ◆ niekontrolowane wprowadzenie do kanalizacji komunalnej lub bezpośrednio do gleby materiałów ekotoksycznych (smary, rozpuszczalniki, oleje, inne materiały odpadowe)
- ◆ wytwarzanie pól elektromagnetycznych

Wdrażanie systemu zarządzania środowiskowego

- Etap V –

Wstępny przegląd środowiskowy

Celem wstępnego przeglądu środowiskowego jest zebranie informacji o bieżącym stanie działań prowadzonych w firmie związanych z ochroną środowiska, tj.:

- ◆ ocena stopnia zgodności funkcjonującego dotychczas procesu: Zarządzanie Ochroną Środowiska z Systemem Zarządzania Środowiskowego wg PN-EN ISO 14001:2005 (opcja)
- ◆ wymagania prawne z zakresu ochrony środowiska dotyczące firmy oraz stopień ich spełnienia
- ◆ wpływ działań firmy na środowisko naturalne (jej usług lub wyrobów)
- ◆ tryb postępowania firmy w odniesieniu do środowiska naturalnego
- ◆ identyfikowanie nadzwyczajnych zagrożeń, wypadków środowiskowych oraz metod zapobiegania ich skutkom

Jak przeprowadzić wstępny przegląd środowiskowy ?

- ◆ przygotowanie planu przeglądu wstępnego
- ◆ przygotowanie *list kontrolnych* i *formularzy identyfikacji aspektów środowiskowych w procesach* dla oceny systemu oraz oceny spełnienia wymagań prawnych dla określonych procesów (kryterium mogą być działania, wyroby, usługi)
- ◆ wyznaczenie osób do przeprowadzenia przeglądu wstępnego
- ◆ przeszkolenie osób wykonujących przegląd
- ◆ przeprowadzenie przeglądu wstępnego
- ◆ raport z przeglądu wstępnego

Uwaga:

Szeroko dokumentowany przegląd wstępny będzie bazą do wymaganego normą aktualizowania aspektów środowiskowych

Propozycje list kontrolnych

1. lista: Wymagania dla Systemu Zarządzania Środowiskowego
 - lista może zostać wypełniona przez zespół ds. wdrożenia SZŚ na etapie przeglądu wstępnego (wówczas posłuży jako baza do przygotowania szczegółowego planu wdrożenia SZŚ)
 - należy wypełnić listę przed przeglądem SZŚ, aby ocenić stopień przygotowania firmy do Auditu Certyfikującego
2. lista: Wymagania prawne dla istniejącego obecnie Procesu Zarządzania Ochroną Środowiska
 - lista posłuży do oceny stopnia spełnienia wymagań prawnych na etapie zarządzania procesem ochrony środowiska
3. lista: Wymagania prawne dla Procesu Produkcji
 - lista posłuży do oceny rzeczywistego stanu wymagań prawnych w danym procesie

Lista kontrolna - przykład 1

Wymagania dla Systemu Zarządzania Środowiskowego

Lp.	Pytanie	TAK	NIE
1	Czy określono i udokumentowano zakres systemu zarządzania środowiskowego firmy ?		
2	Czy kierownictwo zdefiniowało politykę środowiskową organizacji obejmującą określony zakres systemu zarządzania środowiskowego ?		
3	Czy polityka środowiskowa jest odpowiednia do jej charakteru i skali ?		
4	Czy polityka środowiskowa i jest odpowiednia do wpływów działań firmy na środowisko ?		
5	Czy polityka środowiskowa jest odpowiednia do działań, wyrobów i usług firmy ?		
6	Czy polityka środowiskowa zawiera zobowiązanie do ciągłego doskonalenia ?		
7	Czy polityka środowiskowa firmy zawiera zobowiązanie do zapobiegania zanieczyszczeniom ?		
8	Itđ..		

Lista kontrolna - przykład 2

Wymagania prawne dla istniejącego obecnie Procesu Zarządzania Ochroną Środowiska

Lp.	Pytanie	TAK	NIE
1	Czy uzyskano pozwolenie na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza ?		
2	Czy prowadzone są okresowe pomiary wielkości emisji z instalacji ?		
3	Czy pomiary wielkości emisji zostały wykonane przez uprawnione laboratorium ?		
4	Czy wyniki przeprowadzonych pomiarów są ewidencjonowane i przechowywane przez 5 lat od zakończenia roku kalendarzowego, którego dotyczą ?		
5	Za wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza ponoszone są w okresach półrocznych opłaty za korzystanie ze środowiska ?		
6	Czy wykaz zawierający informacje i dane, które zostały wykorzystane do ustalenia wysokości opłat oraz wysokość tych opłat w terminie do końca miesiąca następującego po upływie każdego półrocza, przedkładany jest: marszałkowi województwa oraz wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska ?		
7	Itđ.		

Lista kontrolna - przykład 3

Wymagania prawne dla Procesu Produkcji Wyrobów Suchych

Lp.	Pytanie	TAK	NIE	N.D.
1	Czy eksploatacja instalacji w Dziale Produkcji Suchej jest prowadzona zgodnie z uzyskanym pozwoleniem na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza ?			
2	Czy wyznaczono miejsca zbierania odpadów produkcyjnych ?			
3	Czy odpady powstające w dziale są zbierane selektywnie ?			
4	Czy procesy produkcyjne prowadzi się tak aby minimalizować ilość powstających odpadów produkcyjnych ?			
5	Zapobiega się mieszaniu odpadów niebezpiecznych różnych rodzajów oraz odpadów niebezpiecznych z odpadami innymi niż niebezpieczne ?			
6	Czy prowadzona jest ewidencja ilości i rodzajów odpadów powstających w dziale ?			
7	Czy wyznaczono pracowników odpowiedzialnych za segregację odpadów ?			
8	itd.			

Formularzy identyfikacji aspektów środowiskowych w procesach - przykład

Proces <i>Produkcja Wyrobów Suchych</i>			Data: <i>19.02.2007</i>
Lp.	Rodzaj wpływu na środowisko	Jakiego elementu, zagadnienia procesu dotyczy? (podać w uszczegółowieniu do maszyny, wyrobu, działania)	Jeśli wystąpił niekontrolowany, negatywny wpływ na środowisko, co było jego przyczyną
1	Emisja do powietrza	<i>suszenie kruszyw produkcja zapraw tynkarskich, klejowych, fugowych eksploatacja wózków widłowych</i>	<i>uszkodzenie filtrów</i>
2	Wytwarzanie odpadów	<i>suszenie kruszyw, pakowanie wyrobów (odpadowe opakowania), rozpakowywanie surowców (odpadowe opakowania) czyszczenie maszyny</i>	<i>awaria maszyny</i>
3	Zużycie surowców	<i>suszenie kruszyw, produkcja zapraw tynkarskich, klejowych, fugowych produkcja zapraw tynkarskich, klejowych, fugowych</i>	<i>awaria maszyny</i>
4	Zużycie surowców naturalnych	<i>suszenie kruszyw eksploatacja wózków widłowych</i>	<i>awaria suszarni awaria wózka widłowego</i>
5	Emisja hałasu	<i>suszenie kruszyw, mieszanie wyrobów, pakowanie wyrobów eksploatacja wózków widłowych</i>	<i>awaria maszyny</i>

Formularz identyfikacji aspektów środowiskowych w procesach - przykład – cd.

Proces <i>Produkcja Wyrobów Suchych</i>			Data: <i>19.02.2007</i>
Lp.	Rodzaj wpływu na środowisko	Jakiego elementu, zagadnienia procesu dotyczy ? (podać w uszczegółowieniu do maszyny, wyrobu, działania)	Jeśli wystąpił niekontrolowany, negatywny wpływ na środowisko, co było jego przyczyną
6	Emisja drgań	<i>suszarnia kruszyw mieszanie wyrobów, pakowanie wyrobów, eksploatacja wózków widłowych</i>	<i>uszkodzenie maszyny</i>
7	Zużycie energii	<i>suszarnia kruszyw mieszanie wyrobów, pakowanie wyrobów,</i>	<i>awaria maszyny</i>
8	Wprowadzanie odpadów opakowaniowych do środowiska	<i>pakowanie wyrobów rozpakowywanie surowców</i>	<i>awaria pakowaczki</i>
9	Niekontrolowane wprowadzenie do kanalizacji komunalnej lub bezpośrednio do gleby materiałów ekotoksycznych (smary, rozpuszczalniki, oleje, inne materiały odpadowe),	<i>eksploatacja wózków widłowych (na terenie gdzie istnieje możliwość dostania się olei, smarów, płynów hamulcowych do kanalizacji)</i>	<i>awaria maszyny</i>
10	Wytwarzanie pól elektromagnetycznych	<i>monitory ekranowe, maszyny</i>	<i>awaria maszyny, awaria urządzeń</i>

Wdrażanie systemu zarządzania środowiskowego - Etap VI – *Raport z przeglądu wstępnego - WNIOSKI*

Wnioski z przeglądu wstępnego będą danymi wejściowymi do określenia znaczących aspektów środowiskowych

Raport powinien zawierać:

- ◆ zestawienie wszystkich aspektów środowiskowych
- ◆ opis wpływu zidentyfikowanych aspektów na środowisko
- ◆ wykaz wymagań prawnych i innych w zestawieniu ze zidentyfikowanymi aspektami środowiskowymi
- ◆ ocenę zgodności z wymaganiami prawnymi i ewentualny stan prac wykonywanych celem spełnienia zgodności z tymi wymaganiami
- ◆ opis trybu postępowania przy identyfikacji aspektów środowiskowych
- ◆ propozycję kryteriów oceny aspektów środowiskowych
- ◆ ocenę zgodności z wymaganiami normy PN-EN ISO 14001:2005 (opcja)

Wdrażanie systemu zarządzania środowiskowego - Etap VII – *Określenie znaczących aspektów środowiskowych*

Metodologia wyboru znaczących aspektów środowiskowych –

Przykład:

1. wyznaczenie zespołu
2. zapoznanie się zespołu z raportem z przeglądu wstępnego.
3. spotkanie zespołu i przedstawienie przez Specjalistę ds. Środowiska szczegółowego wpływu wyznaczonych aspektów na środowisko
4. burza mózgów pod kierownictwem Specjalisty ds. Środowiska
5. indywidualna ocena znaczenia aspektów środowiskowych na przygotowanych wcześniej formularzach (przykład na następnych slajdach)
6. podsumowanie i zatwierdzenie propozycji znaczących aspektów środowiskowych przez Zarząd,
7. przedstawienie wykazu znaczących aspektów środowiskowych Pełnomocnikowi zarządu ds. zarządzania jakością

***Określenie znaczących aspektów środowiskowych
dla normalnych warunków prowadzenia działalności
- przykład***

Lp.	Aspekt środowiskowy	Wpływ na środowisko	Wpływ na społeczeństwo	Czas wpływu na środowisko i /lub ludzi	Częstotliwość występowania	Znaczenie wymagań prawnych	Wpływ na wizerunek firmy	RAZEM
		od 1 do 10	od 1 do 10	od 1 do 10	od 1 do 10	od 1 do 10	od 1 do 10	
1	Emisja do powietrza	4	7	4	7	10	8	40
2	Wytwarzanie odpadów	4	2	3	5	8	10	32
3	Zużycie surowców	3	3	4	5	1	3	19
4	Zużycie surowców naturalnych	4	1	5	5	1	2	18
5	Emisja hałasu	1	5	5	8	2	7	28
6	Emisja drgań	1	1	1	2	1	1	7
7	Zużycie energii	5	1	5	5	1	1	18
8	Wprowadzanie odpadów opakowaniowych do środowiska	6	5	5	5	8	4	33
9	Niekontrolowane wprowadzenie do kanalizacji komunalnej lub bezpośrednio do gleby materiałów ekotoksycznych	5	2	7	1	5	5	25
10	Wytwarzanie pól elektromagnetycznych	1	1	2	5	1	1	11

***Kryteria kwalifikacji aspektów środowiskowych
w normalnych warunkach prowadzenia działalności
- przykład***

Lp.	Ważność aspektu w punktach	Ranga aspektu
1	46 - 60	wysoka
2	31 - 45	średnia
3	16 - 30	niska
4	1 - 15	pomijalna

*Założenie: Znaczące aspekty środowiskowe to te, którym została przyznana ranga ważności minimum **średnia***

***Kryteria kwalifikacji aspektów środowiskowych
dla warunków prowadzenia działalności w sytuacji awaryjnej
- przykład***

Lp.	Ważność aspektu w punktach	Ranga aspektu
1	31 - 40	wysoka
2	21 - 30	średnia
3	11 - 20	niska
4	1 - 10	pomijalna

*Założenie: Znaczące aspekty środowiskowe (awarie) to te, którym została przyznana ranga ważności minimum **średnia***

Wdrażanie systemu zarządzania środowiskowego - Etap VIII – *Sporządzenie wykazu aspektów środowiskowych*

System zarządzania środowiskowego funkcjonuje w oparciu o **znaczące aspekty środowiskowe**, które przekładają się na pozostałe elementy systemu: politykę środowiskową, cele i zadania, monitorowanie, pomiary i sterowanie operacyjne

Wdrażanie systemu zarządzania środowiskowego

- Etap IX –

*Opracowanie **celów środowiskowych i zadań***

W odniesieniu do znaczących aspektów środowiskowych należy ustanowić **cele środowiskowe i zadania** do realizacji tych celów

Należy również uwzględnić:

- ◆ wymagania technologiczne
- ◆ możliwości finansowe
- ◆ inne plany biznesowe

Odpowiedzialności za osiągnięcie celów i realizację zadań oraz zagadnienia dotyczące środków i terminów ich wykonania regulują *programy*

Wdrażanie systemu zarządzania środowiskowego - Etap X – *Opracowanie polityki środowiskowej*

Polityka środowiskowa powinna (wg PN-EN ISO 14001:2005):

- ◆ być odpowiednia do charakteru, skali oraz wpływów na środowisko działań, wyrobów i usług firmy
- ◆ zawierać zobowiązanie do ciągłego doskonalenia oraz zapobiegania zanieczyszczeniom
- ◆ zawierać zobowiązanie do spełnienia wymagań prawnych,
- ◆ określać zakres do przeglądu celów i zadań środowiskowych,
- ◆ być udokumentowana, wdrożona i utrzymywana
- ◆ być ogłoszona pracownikom i innym osobom pracującym w firmie lub dla niej
- ◆ być publicznie udostępniona

Polityka Środowiskowa - przykład:

Główną działalnością naszej Firmy jest produkcją i sprzedażą nowoczesnych materiałów budowlanych. Uzupełnieniem naszej oferty są profile wykończeniowe PCV.

Dokładamy starań aby nasze wyroby były zarówno nowoczesne jak i przyjazne środowisku na każdym etapie ich istnienia.

Wdrożyliśmy, utrzymujemy i doskonalimy system zarządzania środowiskowego według wymagań normy PN-EN ISO 14001:2005.

Działania naszej firmy mające na celu zminimalizowanie negatywnego oddziaływania na środowisko obejmują :

- ◆ *analizowanie procesów technologicznych pod kątem ograniczania ilości wytwarzanych odpadów produkcyjnych i opakowaniowych oraz optymalnego ich zagospodarowania,*
- ◆ *nadzorowanie emisji do powietrza,*
- ◆ *ograniczanie emisji hałasu do środowiska.*

Zobowiązujemy się do przestrzegania przepisów prawnych i innych z zakresu ochrony środowiska, które dotyczą naszej firmy.

Deklarujemy przestrzegania zobowiązań zawartych w niniejszej polityce.

Zarząd

Wdrażanie systemu zarządzania środowiskowego

- Etap XI –

dostosowanie dokumentacji systemu zarządzania jakością do wymagań normy PN-EN ISO 14001:2005

Na poziomie centralnym Firmy należy dokonać przeglądu dokumentacji i dostosować ją do wymagań normy PN-EN ISO 14001:2005:

- ◆ Księga Jakości – istotne aby zawierała opis zakresu SZŚ, opis głównych elementów SZŚ i ich wzajemne oddziaływania, a także odniesienia do dokumentów związanych
- ◆ procedurę nadzoru nad dokumentacją i zapisami
- ◆ procedurę działań korygujących i zapobiegawczych
- ◆ procedurę auditu wewnętrznego

Wdrażanie systemu zarządzania środowiskowego

- Etap XII – opracowanie dokumentacji SZŚ dla lokalizacji (zakład)

Należy opracować *(nie jest wymagana forma udokumentowana niżej wymienionych procedur)*:

- ◆ **procedurę identyfikacji aspektów środowiskowych i określania znaczących aspektów środowiskowych.** Przedstawione przykłady list kontrolnych i formularze będą załącznikami do tej procedury.
- ◆ **procedurę identyfikacji wymagań prawnych** i innych **oraz okresowej oceny zgodności z wymaganiami prawnymi** i innymi
- ◆ **procedurę identyfikacji potencjalnych sytuacji awaryjnych** i niebezpiecznych oraz procedurę reagowania na te sytuację
- ◆ **procedurę monitorowania** parametrów znaczących aspektów środowiskowych, zapewnienia zapisów z pomiarów
- ◆ **procedurę komunikowania** się na różnych szczeblach organizacji oraz z zewnętrznymi stronami zainteresowanymi

Ze względu na złożoną strukturę firmy i skomplikowany tryb postępowania należy udokumentować w/w procedury

Dokumentacja Systemu Środowiskowego

Wdrażanie systemu zarządzania środowiskowego

- Etap XIII –

Identyfikacja potrzeb szkoleniowych – przykład planu szkoleń

Dział /pracownicy	Temat/ zakres szkolenia
Kierownictwo najwyższego szczebla	<ul style="list-style-type: none">■ Koncepcja systemu zarządzania środowiskowego – rola kierownictwa najwyższego szczebla■ Wymagania prawne w zakresie środowiska – na poziomie ogólnym
Kierownicy Działów	<ul style="list-style-type: none">■ Wymagania normy PN-EN ISO 14001:2005■ Wymaganie prawne dotyczące ochrony środowiska – na poziomie ogólnym■ Polityka środowiskowa firmy■ Cele i zadania środowiskowe■ Procedura postępowania w sytuacji awaryjnej■ Procedura monitorowania■ Procedura postępowania z odpadami
Dział Mechaniczny	<ul style="list-style-type: none">■ Polityka środowiskowa organizacji■ Procedura postępowania w sytuacji awaryjnej■ Procedura postępowania z odpadami

Identyfikacja potrzeb szkoleniowych – przykład planu szkoleń cd.

Dział /pracownicy	Temat/ zakres szkolenia
Magazyn Surowców i Opakowań	<ul style="list-style-type: none">■ Polityka środowiskowa organizacji■ Procedura magazynowania substancji chemicznych (niebezpiecznych)■ Procedura postępowania z odpadami
Wszyscy pracownicy	<ul style="list-style-type: none">■ Polityka środowiskowa firmy
Auditorzy wewnętrzni	<ul style="list-style-type: none">■ Techniki prowadzenia auditów■ Procedura auditów wewnętrznych■ Wymagania prawne w zakresie środowiska – na poziomie ogólnym

Piramida potrzeb wg Maslowa

Wdrażanie systemu zarządzania środowiskowego - Etap XIV –

przeгляд i aktualizacja dokumentów: „Zakres obowiązków i odpowiedzialności”

- ◆ opracowanie nowego OGÓLNEGO WZORCA *Zakresu obowiązków i odpowiedzialności* dla grup stanowisk w związku z działaniami przeprowadzonymi na rzecz wdrażania SZŚ (Dział Zatrudnienia i Płac)
- ◆ wydanie zakresów obowiązków podległych pracowników zaktualizowanych o uprawnienia i odpowiedzialności zmienione w wyniku działań przeprowadzonych na rzecz wdrażania SZŚ (Kierownicy działów)

Wdrażanie systemu zarządzania środowiskowego - Etap XV – *Planowanie i wykonanie auditów wewnętrznych SZŚ*

Danymi wejściowymi do planu auditów wewnętrznych, są następujące dane:

- ◆ wyniki monitorowania i pomiarów
- ◆ ocena zgodności z wymaganiami prawnymi i innymi
- ◆ cele i zadania środowiskowe
- ◆ zidentyfikowane aspekty środowiskowe, (dla znaczących audity przeprowadza się częściej)
- ◆ wyniki kontroli i auditów zewnętrznych
- ◆ uwagi i wnioski zainteresowanych stron

Wdrażanie systemu zarządzania środowiskowego - Etap XVI – *Przegląd SZŚ przed auditem certyfikującym*

Przegląd Systemu Zarządzania Środowiskiem na tym etapie przeprowadzamy głównie celem oceny przygotowania do auditu certyfikującego na zgodność z PN-EN ISO 14001:2005.

Obejmuje on sprawozdanie zespołu ds. wdrożenia o zakresie realizacji zadań prowadzonych w związku z wdrożeniem SZŚ, będące podstawą do podjęcia decyzji o procesie certyfikacji (przedstawiciel zespołu ds. wdrożenia referuje przygotowane wcześniej sprawozdanie)

W ramach przeglądu najwyższe kierownictwo ocenia, czy istnieją dane będące podstawą do wprowadzenia zmian w polityce środowiskowej, celach i zadaniach oraz innych elementach SZŚ

Wyniki Przeglądu SZŚ powinny być udokumentowane i powinny zawierać opis podjętych działań, decyzji i planów działania

Korzyści z wdrożenia systemu zarządzania środowiskowego

- ◆ budowanie korzystnego wizerunku Firmy wśród klientów i kontrahentów, wzrost wartości firmy
- ◆ poprawa stosunków ze społeczeństwem i administracją,
- ◆ zmniejszenie kosztów energii i materiałów (opcja)
- ◆ zmniejszenie kosztów opłat za korzystanie ze środowiska i ewentualnych kar (opcja)

